

ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

«ЗАПОРІЗЬКИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ»

Доповідь на тему:

«Мінна безпека»

*Підготував: Попель О.А.
–викладач предмету «Фізична
культура» та «Захист
України» ДНЗ «Запорізький
БЦ ПТО».*

Після повномасштабного вторгнення Російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року проблема мін і вибухонебезпечних залишків війни набула особливої гостроти.

Агресор спрямовує військові злочини навіть проти українських дітей – загарбники свідомо мінують іграшки та блискучі предмети, які приваблюють увагу.

У той час, як увесь цивілізований світ відмовляється від протипіхотних мін та забороняє їх використання, ворог збільшує масштаби їхнього застосування в Україні та навіть випробовує протипіхотні міни нового зразка, такі як ПОМ-3 («Медальйон») тощо.

У зв'язку з цим зростає актуальність проведення просвітницьких заходів з учнями різних вікових груп. Ці знання можуть врятувати не одне життя!!!

Мінна безпека. Що потрібно знати та виконувати:

- Оминайте снаряди, які не розірвались. Під час обстрілу деякі снаряди можуть не спрацювати одразу. Але вони готові вибухнути будь-якої миті. Не можна підбирати такі «трофеї».
- Не беріть в руки знайдені предмети. Зокрема, дитячі іграшки та гаджети, які розкидані на землі - це можуть бути замасковані вибухові пристрої. Поясніть це дитині.

Заборонено:

- наближатися до вибухонебезпечного предмета;
- пересувати його або брати до рук;
- розбирати, кидати, бити по ньому;
- розпалювати поряд багаття або кидати в нього предмет;
- приносити вибухонебезпечний предмет додому.

Про усі подібні знахідки повідомляйте рятувальників (тел. 101) або національну поліцію (тел. 102).

Класифікація вибухонебезпечних предметів (саморобних вибухових пристроїв).

Основні складові, типи та принципи приведення у дію саморобних вибухових пристроїв. Саморобний вибуховий пристрій – це пристрій, виготовлений з підручних матеріалів, який має в своєму складі вибухову речовину або запальну суміш, з різними типами замкачів. Його встановлюють з метою знищення, руйнування, нанесення матеріальної шкоди, деморалізації та створення нестабільної обстановки.

Склад СВП є постійним та складається з 5 основних компонентів: — вибухова речовина; — детонатор (електродетонатор, електричний запальник,

хімічний детонатор, мінний універсальний підрильник, капсуль-детонатор); — джерело живлення (акумуляторна батарея); — замикач: (натискний, ваговий, радіокерований, електромагнітний, оптичний, сейсмічний, керований провідний, вогнева трубка); — контейнер (каструля, каністра, труба, газовий балон, мішок тощо); За методами приведення у дію СВП поділяються на 3 типи: — некеровані – дії жертви або інші умови приводять у дію СВП самостійно; — керовані – СВП приводиться в дію підриником; — таймер – СВП приводиться в дію з допомогою годинникового механізму. Кожний пристрій є унікальним, тому військовослужбовці мають знати небезпеку у «обличчя», і знати принципову схему роботи пристрою.

Ознаки наявності СВП: — свіжоскопаний ґрунт невеликого відрізка проїзної частини дороги (перервана колія, рихлий ґрунт іншого відтінку); — ознаки підготовчих дій підрильника (нетипово велика кількість слідів, залишки ізоляційної стрічки чи дротів, недопалки чи пачки від цигарок тощо); — компоненти СВП (розтяжні дроти, контейнери, невеликі зміни у рельєфі можуть свідчити про наявність замаскованого натискного пристрою, інші нетипові ознаки та предмети на проїзній частині дороги).

Основні демаскуючі ознаки встановлених фугасів

Наявність пластикових пляшок та інших предметів вздовж дороги.

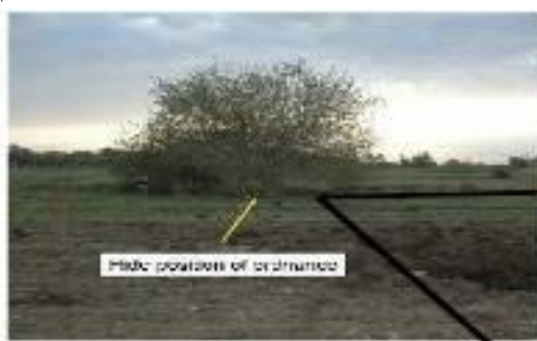
Наявність зв'язаних пучків трави (кущів), що можуть являтися явним орієнтиром на місцевості для застосування фугасів.

Наявність піску, що має не природний вигляд, свіжі сліди проведення робіт або є підозріло м'яким.

Сухе гілля на даху будівлі.

Наявність чітко визначеного орієнтиру.

Наявність тіл мертвих тварин.

Наявність ліній керування (дротів).

Магістральний провід (дріт) та підозрілий предмет прикиданий фрагментами сухих кущів.

Передаюча антена схована серед каміння та чагарника.

Купи каміння складені вздовж дороги.

Наявність дротяних розтяжок.

Часткове оголення корпусу міні.

Наявність тари, або запобіжних чек.

Горбки, або відмінність маскувального шару від іншого фону.

Вибуховими речовинами (далі – ВР) називаються хімічні сполуки або механічні суміші і склади речовин, які під впливом окремих зовнішніх дій здатні до миттєвого саморозповсюджуючого хімічного перетворення з утворенням великої кількості газів, що мають високий тиск і високу температуру. Гази, які розширюються, проводять механічну роботу. Таке хімічне перетворення ВР прийнято називати вибуховим перетворенням.

Вибухове перетворення може бути у формі детонації (вибуху) або горіння.

У залежності від фізико-хімічних властивостей вибухових засобів, які використовуються в інженерних боєприпасах, вибухові речовини поділяються на три групи:

ініціюючі ВР;

бризантні ВР (підвищеної, нормальної і пониженої потужності);

метальні ВР (порохи).

Ініціюючі вибухові речовини мають високу чутливість до зовнішніх дій (удару, накаливання, тертя і дії вогню). Підрив незначної кількості ініціюючих вибухових речовин у безпосередньому контакті з бризантними ВР збуджує детонацію останніх.

Ініціюючі вибухові речовини служать для збудження вибуху бризантних вибухових речовин. Основною особливістю цих вибухових речовин є те, що їх горіння, викликане підпалом, переходить у вибух. Якщо помістити небагато ініціюючої вибухової речовини на заряд із бризантною ВР і підпалити, то вибух його призведе до такого сильного удару, в результаті якого вибухне і бризантна вибухова речовина.

Застосовуються вони винятково для спорядження засобів ініціювання (капсуль-детонаторів, капсуль-запальників та ін.).

До ініціюючих ВР належать:

- гримуча ртуть,
- азид свинцю,
- тенерес (ТНРС).

Бризантні вибухові речовини більш потужніші і менш чутливі до зовнішніх подразнень, чим ініціюючі ВР. Збудження детонації бризантною ВР проводиться підривом капсуль-детонатора або зарядом іншої бризантною ВР.

Бризантні ВР використовуються для спорядження інженерних боєприпасів у чистому вигляді, а також у вигляді сумішей і сплавів.

За потужністю бризантні вибухові речовини діляться на три групи:

- вибухові речовини підвищеної потужності;
- вибухові речовини нормальної потужності;
- вибухові речовини пониженої потужності.

До бризантних ВР підвищеної потужності належать:

- ТЕН,

- гексоген,
- тетрил.

До бризантних ВР речовин нормальної потужності належать:

- тротил,
- пікринова кислота,
- пластичні вибухові речовини.

До бризантних ВР пониженої потужності належать аміачно-селітрові ВР. Вони являють собою механічні вибухові суміші, основною складовою яких є аміачна (амонійна) селітра; крім селітри у ці суміші входять вибухові або горючі добавки.

До аміачно-селітрових ВР відносяться:

- амоніти-аміачна селітра з додаванням бризантної ВР, частіше за все суміші селітри із тротилом;
- динамони — аміачна селітра з додаванням горючих речовин (соснова кора, торф тощо);
- амонали — амоніти або динамони із додаванням алюмінієвого порошку.

Метальними вибуховими речовинами (порохами) називаються такі речовини, основною формою вибухового перетворення яких є горіння.

Димний порошок — механічна суміш калієвої селітри (75%), деревесного вугілля (15%) і сірки (10%). Він легко запалюється, при вологості більше 2% стає непридатним для використання. Димний порошок використовується для виготовлення вогнепровідного шнура, вишибних зарядів в інженерних мінах і запалювачів порохових зарядів реактивних двигунів.

Бездимний порошок використовується для спорядження реактивних двигунів.

[Навчаємося мінної безпеки всією родиною](#)

 Національна служба
здоров'я України

Призначені для ураження живої сили, броньованої та легкоброньованої техніки, майна, складів противника.

- КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ, ПРОВОДИТИ
БУДЬ-ЯКІ РОБОТИ НА ДІЇ ЩО МОЖУТЬ СПРИЧИНИТИ
СПРАЦЮВАННЯ ВИБУХНИКА!**

Призначені для ураження живої сили, броньованої та легкоброньованої техніки противника

- КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ, ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ ТА ПРОВОДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ З БОЄПРИПАСОМ! МАЮТЬ ЧУТЛИВІ ВИБУХНИКИ. ЗУСТРІЧАЮТЬСЯ У МІСЦЯХ НАНЕСЕННЯ УДАРІВ З СИСТЕМ ЗАЛПОВОГО ВОГНЮ!**

ВОГ – «выстрел осколочный гранатометный»

Призначені для ураження живої сили, броньованої та легкоброньованої техніки, майна, складів противника.

- КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ЧІПАТИ, ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ ЧЕРЕЗ ЧУТЛИВІСТЬ ВИБУХНИКІВ!**

РПГ – ручний протитанковий гранатомет

Призначені для ураження живої сили, броньованої та легкоброньованої техніки, майна противника. На території України зустрічаються гранатометні снаряди до РПГ-7, 18, 22, 26, 27, 28, 30. Гранати до одноразових гранатометів

- КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ ГРАНАТИ, ПОКИНУТІ
ТРАНСПОРТНО-ПУСКОВІ КОНТЕЙНЕРИ ТОЩО, ЧЕРЕЗ МОЖЛИВІСТЬ
СПРАЦЮВАННЯ САМОЇ ГРАНАТИ ТА НАЯВНОСТІ МІН-ПАСТОК!**

Призначені для ураження живої сили, техніки, майна та легкоброньованої техніки противника. Мають характерні відмінності від інших видів озброєння у вигляді оперення.

- Найрозповсюдженіші на території України.
Зустрічаються міни калібрів: 120 мм, 82 мм та 60 мм

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПРОВОДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ
МІНОЮ ТА ЇЇ ВИБУХНИКОМ, МОЖЕ СПРАЦЮВАТИ ВІД ПАДІННЯ,
УДАРУ ТОЩО!**

 Національна служба
здоров'я України

A green metal fuel canister, likely a Soviet-era fuel can, is shown. It has the text "К ПРОТИВНИКУ" (To the enemy) and a target symbol on its side. The canister is resting on the ground, and a small red cap is visible on top.

Може встановлюватися в керованому та некерованому вигляді

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ - ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ – ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ – ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ ТА ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ – ПРОВІДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

МІННА БЕЗПЕКА ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ ТА ВИКОНУВАТИ

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ

Національна служба
здоров'я України

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ зовнішній вигляд небезпечного предмета, по можливості **ПОЗНАЧТЕ** його, **ПОПЕРЕДЬТЕ** інших осіб, **ВІДІЙДІТЬ** на безпечну відстань, **НЕ ПАНІКУЙТЕ** **ПОВІДОМТЕ** оперативні служби за **ТЕЛ. 101**

РУЧНІ ГРАНАТИ РГО ТА РГО

РГО – ручна граната оборонна,
РГН – ручна граната наступальна

Призначена для ураження живої сили противника.
Зустрічаються випадки встановлення гранат на розтяжку!

- Корпус сталевий
- Комплектуються запалами дистанційної дії

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ ГРАНАТУ, ПЕРЕРІЗАТИ, ОБРИВАТИ БУДЬ-ЯКІ НАТЯГНУТІ НИТКИ, ВОЛОСІНЬ АБО МОТУЗКИ!

РУЧНА ГРАНАТА РГД-5

РГД – ручна граната дистанційна

Призначена для ураження живої сили противника.
Зустрічаються випадки встановлення гранат на розтяжку!

- Корпус сталевий
- Комплектуються запалами дистанційної дії

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ ГРАНАТУ, ПЕРЕРІЗАТИ, ОБРИВАТИ БУДЬ-ЯКІ НАТЯГНУТІ НИТКИ, ВОЛОСІНЬ АБО МОТУЗКИ!

РУЧНА ГРАНАТА Ф-1

Призначена для ураження живої сили противника.
У народі – «лимонка». Зустрічаються випадки встановлення гранат на розтяжку!

- Корпус сталевий
- Має характерні ознаки у вигляді нарізів на корпусі гранати
- Осколкова граната
- Комплектуються запалами дистанційної дії

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ ГРАНАТУ, ПЕРЕРІЗАТИ, ОБРИВАТИ БУДЬ-ЯКІ НАТЯГНУТІ НИТКИ, ВОЛОСІНЬ АБО МОТУЗКИ!

РУЧНІ ГРАНАТИ РКГ-3

РКГ – ручна кумулятивна граната

Призначені для ураження живої сили противника, броньованої та легкоброньованої техніки противника.

Зустрічаються осколкові ручні гранати та кумулятивні протитанкові гранати.
Зустрічаються випадки встановлення гранат на розтяжку!

- Корпус сталевий у вигляді циліндру
- Протитанкова граната кумулятивної дії
- Має стабілізатор у вигляді парашуту
- Комплектуються запалами ударної дії

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ ГРАНАТУ. ОСОБЛИВО ПРИ НАЯВНОСТІ ВІДКРИТОГО ПАРАШУТУ!

TM-62M

TM-62M – індекс матеріалу корпусу:
М-метал,
Т-тканина,
Д-дерево,
Б-безкорпусна

Фузасна протитанкова міна.
Встановлюється в ґрунті або на поверхні землі.

- Корпус металевий
- Має датчик цілі у вигляді диску
- Зусилля спрацювання на датчик цілі від 120 кг

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ, ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ МІНУ ЧЕРЕЗ НАЯВНІСТЬ МІН-ПАСТОК!

Дякуємо за підтримку від Міністерства Оборони США з міжнародною розвідкою (OSAC), Міністерства Оборони Великої Британії, та Програм Уряду Великої Британії - Global Security Fund, надання військовим силам України. Дякуємо за швидку реакцію на потреби України, які не були повністю відображені в офіційній програмі USAID, Програма Співпраці з Україною, UKAID та Урядом Великої Британії, нею виключено компанії ТОВ «Діагностика» та ТОВ «Послуги» в рамках контракту #72302118200001.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА:

- [Лист МОН України від 30.07.2014 № 1/9-385 «Методичні рекомендації щодо проведення бесід з учнями загальноосвітніх навчальних закладів з питань уникнення враження мінами і вибухонебезпечними предметами»](#)
- [Методичні рекомендації МОН України щодо проведення просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з питань уникнення враження мінами, вибухонебезпечними предметами та ознайомлення з правилами поведінки в надзвичайній ситуації](#)
- [Наказ МОН України від 21.11.2016 №1400 “Про затвердження Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях \(з питань безпеки життєдіяльності\) єдиної державної системи цивільного захисту”](#)

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ (ПОСІБНИКИ, СТАТТІ, ТОЩО...)

- [«Мінна безпека не безпека»: посібник для дітей про правила поведінки з вибухонебезпечними предметами](#)
  - Частина перша
– <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2022/4/27/1.pdf>
  - Частина друга
– <https://don.kyivcity.gov.ua/files/2022/4/27/2.pdf>
- [Ідеї для проведення виховних годин із правил поведінки з вибухонебезпечними предметами](#)
- [Загадки на тему мінної небезпеки для дітей молодшого віку від UNICEF Ukraine](#)
- [Де найчастіше трапляються міни?](#)

ВІДЕОМАТЕРІАЛИ:

- [ДСНС показала міни, на які можна наптовхнутися в Україні](#)
- [МВС України «Як поводитись при виявленні невідомих предметів»](#)
- [Мінрегінтеграції розробило для школярів відео про мінну небезпеку «Не поспішай»](#)
- [Обережно Вибухонебезпечні предмети \(рекомендації для батьків та дітей\)](#)

- [Лісовий Скарб – Не підходь до міни! \(EU Delegation Ukraine\)](#)
- [Увага! Вибухонебезпечні предмети! \(Дивосвіт\)](#)
- Мультфільми ЮНІСЕФ Україна про мінну безпеку:
  - [безпечні канікули](#)
  - [лісовий скарб](#)
  - [повітряний змій](#)
- Всеукраїнський інтерактивний онлайн-урок із мінної безпеки для учнів 5-11 класів
- Всеукраїнський інтерактивний онлайн-урок із мінної безпеки для учнів 1-4 класів
- Мультфільм, який доступною мовою пояснює дітям основи захисту від потенційних загроз
- [Соціальний ролик “Розмінування”](#)
- [Інтерактивний урок із мінної безпеки для молодшої школи](#)
- Відео про міну, яку встановлюють на розтяжку
- Урок з мінної безпеки
- Усі населені пункти Київщини обстежили на наявність вибухонебезпечних предметів – Олексій Кулеба, голова Київської ОВА / 19.07.2022

ПРЕЗЕНТАЦІЇ:

-
- [Презентація ДСНС України «Правила поводження з вибухонебезпечними предметами»](#)
  - [Презентація ДСНС України «Дії в разі виявлення підозрілого предмета»](#)
  - [Презентація ДСНС України «Порядок дії населення у разі виявлення підозрілого об'єкта, вибухонебезпечного предмета»](#)

НАВЧАННЯ: СЕМІНАРИ, ВЕБІНАРИ, КУРСИ...

-
- [2 модуль з протимінної безпеки 14 травня](#)
  - [Всеукраїнський інтерактивний онлайн-урок із мінної безпеки 01.06](#)
  - [Програма «Помічай, упізнавай, поведься безпечно: підвищення обізнаності про ризики вибухонебезпечних предметів»](#)
  - [Безкоштовний курс «Навчання з попередження ризиків від вибухонебезпечних предметів»](#)